

1396

El cantava (ImI 3) (ALDC, IX, 1999. El cantava [ImI 3])

La persona 3 de l'imperfet d'indicatiu del llat. CANTARE era CANTABAT, origen de *cantav*[a] del cat. ant. i avui del val. central i meridional i del tort., realitzada a voltes amb matis palatal (fins a [ɛ], *cantav*[ɛ] 53, 145) o amb més obertura que la [ə]. Aquesta desinència es va tancar en [e] per analogia amb la persona 3 del present d'indicatiu (*cante*) (cf. mapa 1390) si no és que la desinència -ABAT, amb la -T final, s'hagués tancat en -ave, com va passar en CANTAT > *cant*[e]; de fet en el lleidatà Jacme d'Agramont (s. XIV, cf. Veny, 1971: 144 i 148) trobem *garde* i *guardave*, *pose* i *posave*; per pèrdua de la labial apareix *cantae*, modificat en *cant*[je] 112, per inserció d'una antihiatàtica, i en *cant*[aj] 132, 134, probablement a partir de *cantaies* (cf. mapa 1395); aquestes formes en -e s'estenen pel cat. nord-occ. i val. sept., i l'únic cas que es troba en cat. or., de pronúncia [ɛ] (*cantav*[ɛ] 25, Roses), està relacionat amb aquesta articulació d'una part de la població especialment la vinculada amb el mar (Lloret, 1993: 529-531 i bibliografia citada). De l'etapa *cantav*[a] o bé *cantav*[e], el cat. or. va passar a *cantav*[ə] (var. *canta*[wə] 43, amb la desinència d'altres verbs:

m'agradaia 31, *quedaua* 43, *xafaua* 43, *estaua* 43, *tapaua* 43, *trebaiaua* 43), amb vocal neutra que al s. XIII es va transferir al bal. arran de la colonització amb gent de l'àrea oriental. Igualment degué arribar a l'alg. però, amb la immigració sarda, es va canviar [ə] per [a], *cantav*[a] 85, mutació sistemàtica que ha afectat totes les antigues vocals neutres. Quant a *esteia* 77, convivint amb *estava*, és resultat d'una atracció de la desinència -eia de *feia*, *reia*, etc.

Si comparem les desinències de *cantava*, persona 1 i persona 3, constatem que en una part del cat. nord-occ. es troba una oposició entre *cantav*[a] (o també *cantav*[ɛ]) persona 1 i *cantav*[e] (o *cantae*) persona 3, mentre que en ross. el contrast és entre *cantav*[i] persona 1 i *cantav*[ə] persona 3. Cal notar la singular variant de la desinència -aua que es troba al Pla de l'Estany i el Gironès (31, 43).

Cantava (model *portava*) és la forma normativa des del DOrt, 1917, que acull la GIEC (pàg. 276); la PEOLC Morfologia (pàg. 26) considera *cantav*[e] pròpia de l'àmbit restringit en els parlars nord-occidentals.

